

1. Esma; yenidoğan kardeşi Vefa'yı izlerken onun küçücük ellerine, düzenli nefes alışverişine ve kusursuz yüz hatlarına hayranlıkla bakıyordu. Esma, kucağındaki mucize karşısında insanın nasıl yaratıldığını ve hangi özelliklere sahip olduğunu merak etti. Yanı başında oturan babasına sorular sormaya başladı. Babası kitaplıktan bir Kur'an-ı Kerim aldı. Ardından insanın yaratılışı ve özellikleri hakkında bilgi veren ayetleri bularak kızıyla birlikte inceledi. Bu ayetlerden bazıları şunlardır:
- “Andolsun biz insanı, çamurdan (süzülüp çıkarılmış) bir özden yarattık. Sonra onu sağlam bir karargâhta nutfeye hâline getirdik. Sonra nutfeyi alaka (aşılanmış yumurta) yaptık. Peşinden alakayı, bir parçacık et hâline soktuk; bu bir parçacık eti kemiklere (iskelete) çevirdik; bu kemikleri etle kapladık. Sonra onu başka bir yaratılışla insan hâline getirdik. Yapıp-yaratanların en güzeli olan Allah pek yücedir.” (Müminun suresi 12-14. ayetler)
 - “Ant olsun biz insanoğluna şan, şeref ve nimetler verdik; onları karada ve denizde taşıdık, kendilerine güzel güzel rızıklar verdik ve onları yarattıklarımızın çoğundan üstün kıldık.” (İsra suresi 70. ayet)
 - “Sizi sadece boş yere yarattığımızı ve sizin hakikaten huzurumuza geri getirilmeyeceğinizi mi sandınız?” (Müminun suresi 115. ayet)

Bu parçada geçen ayetlerden hareketle Esma'nın insanın yaratılışı ve özellikleriyle ilgili ulaştığı sonuçların dört tanesini yazınız.

2. Akıl ve duyuların doğru bilgiye ulaşmada yeterli ve yetersiz kaldığı durumları birer örnekle açıklayarak gerekçelerini yazınız.

Bilgi Kaynağı	Doğru bilgiye ulaşmada yeterli olduğu	Doğru bilgiye ulaşmada yetersiz kaldığı
Akıl	<p>Örnek:</p> <p>.....</p> <p>Gerekçe:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>Örnek:</p> <p>.....</p> <p>Gerekçe:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
Duyular	<p>Örnek:</p> <p>.....</p> <p>Gerekçe:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>Örnek:</p> <p>.....</p> <p>Gerekçe:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

3. Öğretmen: “Evet çocuklar, bugün sizlerle Endülüslü İslam düşünürü İbn Tufeyl’in meşhur *Hay bin Yakzan* adlı eserine göz atacağız. Hay, bir ceylan tarafından büyütülen ve hiçbir insanın yaşamadığı bir adada tek başına büyüyen bir çocuktur. Doğayı, bitkileri ve hayvanları gözlemleyerek fiziksel dünyanın işleyişine dair tecrübeler edinir. Ta ki ceylan ölene kadar... Ceylanın ölümünün ardından büyük bir şaşkınlık ve üzüntü yaşayan Hay, derin bir sorgulama sürecine girer ve bir yaratıcının olması gerektiği sonucuna ulaşır.”

Ahmet: “Öğretmenim, peygamberlerin rehberliği olmadan ya da vahye ihtiyaç duymadan aklıyla her şeyi bulabilir mi?”

Ahmet’in bu sorusu üzerine öğretmen Bakara suresinin 213. ve Cuma suresinin 2. ayetlerini okur: “İnsanlar bir tek ümmet idi. Sonra Allah, müjdeciler ve uyarıcılar olarak peygamberleri gönderdi; onlar aracılığı ile anlaşmazlığa düştükleri konularda insanlar arasında hüküm vermek için gerçeği içeren kitabı indirdi...” (Bakara suresi 213. ayet)

“Ümmilere kendi içlerinden, onlara ayetlerini okuyacak, onları arındıracak, onlara kitabı ve hikmeti öğretecek bir elçi gönderen O’dur. Oysa onlar daha önce apaçık bir sapkınlık içindeydiler.” (Cuma suresi 2. ayet)

Parçada sözü edilen Hay karakterinin akıl ve gözlemle ulaştığı bilgi ile ayetlerde belirtilen vahiy ve peygamberlerin gönderiliş amacı arasındaki ilişkiyi açıklayınız.

4. Ayşe Öğretmen dua ve ibadetin önemini anlattıktan sonra öğrencilerinden günlük yaşamda Allah'a (cc) yöneldikleri durumları gözden geçirerek örneklerle paylaşımlarını ister.

Zahide: "LGS'ye gireceğim için stresli olduğum süreçte Kur'an okuyup dua ederek Rabbime yönelmek kaygılarımı azalttı."

Kerim: "Bir yardım derneğine bağışta bulunmak ve maddi zorluk yaşayanlar için dua etmek bana huzur verdi."

Aslı: "Dün gün batımını hayranlıkla izlerken yarattığı bu güzellikler için Allah'a (cc) derin bir saygı duydum. Daha sonra vakti gelen akşam namazımı kıldıktan sonra dua ederek Allah'la (cc) bağımı güçlendirmek istedim."

Ayşe Öğretmen, bu paylaşımlardan sonra öğrencilerinden dua ve ibadetin önemi üzerine düşüncelerini ister.

Parçadaki öğrencilerin cevaplarından hareketle dua ve ibadetin insana sağladığı katkıları tabloya yazınız.

Öğrenci	Dua ve ibadetin insana katkısı
Zahide	
Kerim	
Aslı	

5. İnsan belirli vakitlerde kendisinden beklenen görevleri yerine getirerek ibadetlerini yapabilir. Kur'an okuyarak, tövbe ederek, iyiliği yayarak da ibadet edebilir. Ayrıca şükretmek, başışlanma dilemek, zorluklarla mücadele etmek için Allah'a (cc) dua ederek O'nunla bağ kurabilir. Fakat insan kimi durumları kendi iradesiyle değiştirebilirken kimi durumlar ise kendi iradesini aşabilir. Her iki hâlde de Allah'a (cc) yönelip dua etmek kulun en sağlam dayanaklarından biridir. Kur'an-ı Kerim'de "En güzel isimler Allah'ındır. O'na o güzel isimleriyle dua edin..." (Araf suresi 180. ayet) buyrulurken O'nun güzel isimleriyle Yüce Allah'a yönelmek teşvik edilmiştir. Bu isimler Allah'ın (cc) kullarına yakın olması, onların hatalarını bağışlayarak dualarına karşılık vermesi ve hatalarını örtmesi gibi özelliklerini yansıtır.

Bu metinden hareketle Allah'a (cc) Mucib, Tevvab, Gaffar, Settar ve Afüv gibi isimleriyle niyazda bulunmanın duanıza nasıl bir katkıda bulunduğunu kısaca açıklayınız.

6. Aşağıdaki soruları görselden yararlanarak cevaplayınız.

- (17-18) “Öyle ise akşama girdiğinizde, sabaha kavuştuğunuzda Allah’ı tespih edin. Göklerde ve yerde hamt O’na mahsustur. Gündüzün sonunda ve öğle vaktine girdiğinizde Allah’ı tespih edin.”
- (19) “Allah, diriye ölüden çıkarır, ölüyü de diriden çıkarır. Ölümünden sonra yeryüzünü diriltir. Siz de (mezarlarınızdan) işte böyle çıkarılacaksınız.”
- (20) “Sizi topraktan yaratması, O’nun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir. Sonra bir de gördünüz ki siz beşer olmuş (çoğalıp) yayılıyorsunuz.”
- (21) “Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de onun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir. Şüphesiz bunda düşünen bir toplum için elbette ibretler vardır.”
- (22) “Göklerin ve yerin yaratılması, dillerinizin ve renklerinizin farklı olması da onun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir. Şüphesiz bunda bilenler için elbette ibretler vardır.”
- (23) “Geceleyin uyumanız ve gündüzün onun lütfundan istemeniz de O’nun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir. Şüphesiz bunda işiten bir toplum için ibretler vardır.”
- (24) “Korku ve ümit kaynağı olarak şimşegi size göstermesi, gökten yağmur indirip onunla yeryüzünü ölümünden sonra diriltmesi, onun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir. Şüphesiz bunda aklını kullanan bir toplum için elbette ibretler vardır.”
- (25) “Göğün ve yerin Allah’ın buyruğu ile düzen içinde durması da O’nun kanıtlarındandır. Sonunda O, sizi (bulunduğunuz) yerden bir çağırdı mı hemen çıkıverirsiniz.”
- (26) “Göklerde ve yerde bulunanlar hep O’na aittir, hepsi O’na boyun eğmiştir.”
- (27) “Varlığı ilkin yaratan, sonra bunu tekrar eden O’dur ve bu O’nun için pek kolaydır. Göklerde ve yerde en yüce sıfat O’nundur. O mutlak galiptir, hikmet sahibidir.”

“Her şey bir kadere (ölçü ve plana) göredir...” (Müslim, “Kader”, 18)

6.1. Rum suresinin ilgili ayetlerinde yer verilen konulardan altı tanesini yazınız.

6.2. Görseldeki ayetlerin ve hadisîşerifin hangi kavramlarla ilgili olduğunu tablodaki uygun boşluklara yazınız. Her ayet birden fazla kavramla eşleşebilir.

	Namaz	Ahiret	Kâinatın düzeni	Aile
Ayet numaraları ve hadisîşerif				

6.3. Rum suresi 19. ayette geçen “diriye ölüden, ölüyü diriden çıkarma” ifadesinin ana mesajını yazınız.

SORU NO	ÖĞRENME ÇIKTISI	BECERİLER
1	DKAB.9.1.1. İnsanın yaratılışını ve özelliklerini ayetlerden hareketle tefekkür ederek sorgulayabilme	DAB4. Tefekkür
2	DKAB.9.1.2. İnsanın doğruyu arayan bir varlık olarak bilgiye ulaşma yolları hakkında eleştirel düşünebilme	KB3.3. Eleştirel Düşünme
3	DKAB.9.1.2. İnsanın doğruyu arayan bir varlık olarak bilgiye ulaşma yolları hakkında eleştirel düşünebilme	KB3.3. Eleştirel Düşünme
4	DKAB.9.1.3. Allah (cc) ile iletişimin ibadet ve dua ile sağlandığını yansıtabilme	KB2.15. Yansıتما
5	DKAB.9.1.3. Allah (cc) ile iletişimin ibadet ve dua ile sağlandığını yansıtabilme	KB2.15. Yansıتما
6	DKAB.9.1.4. Rum suresi 17-27. Ayetlerinin mesajlarını anlamada temel kaynakları kullanabilme	DAB1.1. Kur'an-ı Kerim Meallerine Başvurma

PUANLAMA TABLOSU								
1	2	3	4	5	6			TOPLAM
					6.1.	6.2.	6.3.	
16	20	15	15	10	6	12	6	100

ÇÖZÜMLER

1. TAM PUAN (16 PUAN)

Ayetlerden Allah'ın (cc) kudreti, insanın yaratılışı, üstün özellikleri ve evrendeki düzenle ilgili dört doğru sonuca ulaşılması hâlinde tam puan verilecektir.

ÖRNEK CEVAP:

1. İnsan belli aşamalardan geçerek yaratılmıştır.
2. İnsanın yaratılışı, Allah'ın (cc) yaratma kudretini ve yaratmasındaki eşsizliği gösterir.
3. Yüce Allah insanı diğer varlıklardan farklı özelliklerle donatması sebebiyle o, üstün bir konuma yükseltilmiştir.
4. İnsanın yaratılışı amaç ve hikmete dayanmaktadır.

KISMİ PUAN (4+4+4+4 PUAN)

Allah'ın (cc) kudreti, insanın yaratılışı, üstün özellikleri ve evrendeki düzenle ilgili her cümle dörder puandır. Konulardan birinin eksik ya da yanlış yazılması durumunda kısmi puanlama yapılarak yalnızca doğru cevaplanan kısma dört puan verilecektir.

SIFIR PUAN

Cevap kısmı boş bırakılırsa veya konuyla ilgili olmayan ifadeler yazılırsa puan verilmeyecektir.

2. TAM PUAN (20 PUAN)

Akıl ve duyuların yeterli ve yetersiz kaldığı alanlar örnekler verilerek açıklanırsa tam puan verilecektir.

ÖRNEK CEVAP:

Bilgi Kaynağı	Doğru bilgiye ulaşmada yeterli olduğu	Doğru bilgiye ulaşmada yetersiz kaldığı
Akıl	<p>Örnek: Evrendeki kusursuz düzenden hareketle bir yaratıcının olduğu çıkarımına ulaşmak</p> <p>Gerekçe: Akıl yürütmeyle evrenin tüm dengesinin yüce ve tek bir yaratıcı olmadan mümkün olmayacağı sonucuna ulaşılabilir.</p>	<p>Örnek: Namazın günde kaç vakit kılınması gerektiğini belirlemek</p> <p>Gerekçe: Akıl, insan için ibadetin önemini kavrasa da dinî hükümleri tek başına belirleyemez.</p>
Duyular	<p>Örnek: Masanın üzerinde duran elmanın rengini görerek söyleyebilmek</p> <p>Gerekçe: Elmanın rengi uygun ışık koşullarında görme duyusuyla doğrudan algılanabilir.</p>	<p>Örnek: Suyu batırılmış kalemi kırık olarak görmek</p> <p>Gerekçe: Tek başına görme duyusu kalemin kırılmamış olduğunu fark edemez. Farklı şartlarda duyular yanılabilir.</p>

KISMİ PUAN (2+3+2+3+2+3+2+3 PUAN)

Akılın ve duyuların doğru bilgiye ulaşmada yeterli olduğu iki, yetersiz kaldığı iki duruma ilişkin her doğru örnek için ikişer puan verilir. Her örneğin gerekçesinin doğru açıklanması durumunda üçer puan verilir.

SIFIR PUAN

Cevap kısmı boş bırakılırsa veya konuyla ilgili olmayan ifadeler yazılırsa puan verilmeyecektir.

3. TAM PUAN (15 PUAN)

Hay bin Yakzan örneğinden hareketle akıl ve gözlemin insanın bilgi edinmesindeki öneminin, bunların sınırlılıklarının, vahiy ile peygamberlerin insanın doğru bilgiye ulaşmasındaki rehberlik rolüyle ilişkilendirilerek açıklanması durumunda tam puan verilecektir.

ÖRNEK CEVAP:

Hay bin Yakzan örneğinde olduğu gibi insan kendi imkânlarıyla bazı temel gerçekleri fark edebilir. Ancak insanın sahip olduğu imkânlar bütün gerçeklik alanlarını kavraması için yeterli değildir. Özellikle duyularla doğrudan kavranamayan konularda ilahi bildirimlere ihtiyaç duyulur. Peygamberler ise bu bilgileri insanlara ulaştırır, açıklar ve yol gösterir. Böylece insan, kendi imkânlarının yanında ilahi kaynaklı bilgilerden de yararlanarak hakikati daha doğru biçimde kavramaya çalışır.

KISMİ PUAN (5+5+5 PUAN)

Akıl ve gözlemin insanın bilgi edinmesindeki öneminin, bunların sınırlılığının, vahiy ile peygamberlerin insanın doğru bilgiye ulaşmasındaki rehberlik rolüyle ilişkilendirilerek açıklanması durumlarından biri eksik olursa kısmi puanlama yapılacaktır.

SIFIR PUAN

Cevap kısmı boş bırakılırsa veya konuyla ilgili olmayan ifadeler yazılırsa puan verilmeyecektir

4. TAM PUAN (15 PUAN)

Parçadaki her bir öğrencinin cevabından hareketle dua ve ibadetin insana katkılarıyla ilgili üç doğru sonuca ulaşılması hâlinde tam puan verilecektir.

ÖRNEK CEVAP:

Öğrenci	Dua ve ibadetin insana katkısı
Zahide	Sınavlara hazırlık gibi stresli hissedilen dönemlerde insanın elinden gelen gayreti göstermesinin yanında ibadet ve dua ederek Allah'a (cc) yönelmesi kaygılarını azaltır.
Kerim	Sadaka vermek ve zor durumda olanlara dua etmek insana huzur verir.
Aslı	İnsan dua ve ibadet ederek Allah'la (cc) olan bağıını güçlendirebilir.

KISMİ PUAN (5+5+5 PUAN)

Parçadaki öğrencilerin durumlarına uygun olarak yapılan her doğru çıkarım için beşer puan verilecektir.

SIFIR PUAN

Cevap kısmı boş bırakılırsa veya konuyla ilgili olmayan ifadeler yazılırsa puan verilmeyecektir.

5. TAM PUAN (10 PUAN)

Allah'ın (cc) güzel isimlerinin (Mucib, Tevvab, Gaffar, Settar, Afüv) kullanılarak dua edilmesinin duanın kabulüne ve bağışlanmaya katkıda bulunduğunun belirtilmesi durumunda tam puan verilecektir.

ÖRNEK CEVAP:

İnsan zor ve sıkıntılı durumlarda dua ederek Mukib olan Allah'a (cc) yönelir. Hatalarından pişman olarak bağışlanmak için Tevvab ve Gaffar olan Allah'a (cc) sığınır. Settar ve Afüv isimleriyle de hatalarının örtülmesini ve affedilmesini diler.

KISMİ PUAN (2+2+2+2+2 PUAN)

Mucib, Tevvab, Gaffar, Settar, Afüv isimlerinden her birinin açıklamasına veya bu isimlerle dua etmenin duanın kabulüne ve bağışlanmaya katkısı olduğuna yer verilmişse ikişer puan verilir.

SIFIR PUAN

Cevap kısmı boş bırakılırsa veya konuyla ilgili olmayan ifadeler yazılırsa puan verilmeyecektir.

6.

6.1. TAM PUAN (6 PUAN)

Öğrenci, ayetlerde geçen “ibadet, Allah’ı (cc) anma, tefekkür, ahiret, insanın yaratılışı ve özellikleri, aile hayatı, evrendeki düzen, Allah’ın (cc) sıfatları, Allah’ın (cc) nimetleri” gibi konulardan altı tanesini yazdığında tam puan verilecektir.

ÖRNEK CEVAP:

- Tefekkür
- Ahiret
- İnsanın yaratılışı ve özellikleri
- Aile hayatı
- Evrendeki düzen
- Allah’ın (cc) sıfatları

KISMİ PUAN (1+1+1+1+1+1 PUAN)

Yazılan her doğru konu için birer puan verilecektir.

SIFIR PUAN

Cevap kısmı boş bırakılırsa veya konuyla ilgili olmayan ifadeler yazılırsa puan verilmeyecektir.

6.2. TAM PUAN (12 PUAN)

Ayetler ve hadisîşerif konularına göre ilgili kavramlarla doğru ve eksiksiz eşleştirilirse tam puan verilecektir. Görselde beraber verilen 17-18 numaralı ayetler tek ayet gibi puanlanmaktadır.

	Namaz	Ahiret	Kâinatın düzeni	Aile
Ayet numaraları ve hadisîşerif	17-18	19-25	19-20-22-23-24-25-26-27 Hadisîşerif	21

KISMİ PUAN (1+1+1+1+1+1+1+1+1+1+1 PUAN)

Her ayet ve hadisîşerifin doğru sınıflandırılması bir puandır. Sınıflandırmalardan birinin eksik ya da yanlış yazılması durumunda kısmi puanlama yapılarak yalnızca doğru cevaplanan kısma bir puan verilecektir.

SIFIR PUAN

Cevap kısmı boş bırakılırsa veya konuyla ilgili olmayan ifadeler yazılırsa puan verilmeyecektir.

6.3. TAM PUAN (6 PUAN)

Öğrenci “Allah’ın (cc) kudreti ve ahiret” konularını birlikte ifade ederse tam puan verilecektir.

ÖRNEK CEVAP:

Allah’ın (cc) gücünün bir sınırı olmadığından; O’nun kudretinin ölüden diriyi, diriden ölüyü çıkarmaya da yeteceğiinden bahsedilmektedir. Ölümden sonra hayat vurgusuyla ahiret hayatının varlığına işaret edilmiştir.

KISMİ PUAN (3+3 PUAN)

Allah’ın (cc) kudreti ve ahiret konularından eksik bahsedilmesi hâlinde kısmi puanlama yapılacaktır.

SIFIR PUAN

Cevap kısmı boş bırakılırsa veya konuyla ilgili olmayan ifadeler yazılırsa puan verilmeyecektir.